

KOVAA MENOA ARJESSA

Pyöritätkö sinä omaa arkeasi,
vai annatko arjen pyörittää sinua?
Muutama harkittu kysymys ja
viisas pohdinta antavat tienviittoja
matkalla sujuvampaan arkeen.

Teksti Minna Takkunen | Kuvat Susanna Kekkonen

AINAKIN TEORIASSA kuluttajan osan pitäisi olla suhteellisen helppo – tai ainakin selkeä. Kuluttajatutkimuskeskuksen tutkimuspäällikkö **Anu Raijas** on tutkinut muun muassa kuluttajien arjen voimavarojen – rahan ja ajan – käyttöä ja niihin liittyvää hyvinvointia. Laajasti käsitettynä hyvinvointi on terveyteen, talousasioihin ja sosiaalisiin suhteisiin liittyvää tyytyväisyyttä ja arjen sujuvuutta.

Raijasta kiinnostaa arki tutkimuskohdeena erityisesti siksi, että suurten mitakaavojen talouspäätösten vaikutukset tuntuvat viime kädessä juuri yksittäisten ihmisten arjessa.

Harva meistä kuitenkaan ymmärtää talouden mekanismien toimintalogiikkaa, tai sitä miten kaukana meistä tehdyt päätökset muuttavat jokapäiväistä elämäämme.

Kuluttajan arki on mutkistunut. Eri-laiset mainosviestit, rajusti kehittyvät teknologiset sovellukset, virtualisoituminen, globalisoituminen tekevät arjesta yhä monimutkaisemman. Omaan talouteen liittyviä päätöksiä on vaikeampi tehdä.

Markkinat kolkuttelevat kuluttajan ovella kourassaan tukku houkutusiksi. Nettikaupat osaavat tarjota juuri itseä kutkuttavia lentomatkoihin, kirjoja ja musiikkia. Jos varsinainen tuote ei saakaan heti ostamaan, kykiäiset panevat ainakin harkitsemaan.

”Jos vielä aika on tiukalla, saattaa olla helppo sortua ajattelemaan, että väsymystä ja kiirettä voi paikata ostamalla onnea tai hyvinvointia.”

Raijas miettii, että uudet rahaliikenteen hoitamisen tavat ja välineet ujutetaan käyttöön usein helppouden nimissä – ja suomalaisilla on tapana totella mukisematta, ilman että kyseenalaistamme, tekevätkö uudet palvelut, tuotteet tai käytännöt arjesta oikeasti sujuvampaa.

”Kukaan ei esimerkiksi kysynyt meiltä, haluammeko ryhtyä käyttämään esi-

merkiksi verkkopankkia tai veroehdotusta” Siitä huolimatta että vaikkapa veroehdotus on ikään kuin valmis paketti, meidän on osattava tarkistaa ja vahvistaa sen sisältö oikeaksi. Tietääkö jokainen esimerkiksi, mitä verovähennyksiä on oikeutettu tekemään, ja tulevatko vähennykset varmasti tehdyksi? Uudessa ajassa tarvitaan uutta taloustaitoa.

**Kuluttajan
arki on
mutkistunut.**

Anu Raijas tutkii rahan ja ajan käyttöä ja niihin liittyvää hyvinvointia.

Tekniikan kehittyminen kuljettaa perheenjäseniä kauemmas toisistaan.

Ovatko perheenjäsenten kaikki omat menemiset sellaisia, ettei niistä tulevalle kiireen tunteelle voida mitään?

Tuhkapilvet piirtävät esiin vaihtoehtoja

Ylykkeitä urautuneiden toimintamallien miettimiselle uusiksi tulee myös ulkoa-päin.

”Etenkin maapallon kantokyvyn rajoitukset herättävät. Ilmastonmuutos ja ennakoimattomat luonnonilmiöt, kuten lentoliikenteen pysäyttänyt tuhkapilvi, pakottavat miettimään toiminnan vaihtoehtoja. Onko koko ajan oikeasti niin hirveä kiire ja onko esimerkiksi kaikkialle pakko lentää tai onko ulkomaille välttämätöntä matkustaa?”, Raijas kysyy.

Hitaampi tekeminen on tarjolla tänään, nyt, jos sille malttaa antaa tilaisuuden.

Otetaanpa vaikkapa syöminen. Kumpi tuo lopulta paremman olon, mikroon roiskaistu, yksittäisenä ostoksena suhteessa kalliiksi tuleva ja kiireessä hotaitu valmisateria vai ajan kanssa rauhasa valmistettu, edullisempi ja yhdessä syöty ateria? Jo pelkkä kiireeton porkkanoiden kuoriminen ja paloitleminen auttaa hiljentämään tahtia ja aktivoi yhdessä tekemistä ja olemista.

Raijaksella itsellään on 13-vuotiaat kolmoset, joiden kanssa hänellä on tullut tavaksi valmistaa ja nauttia yhdessä päivällistä. Haastattelupäivänäkin on äidin puhelimeen kilahtanut tekstiviesti. ”Monelt ruoka? Tuutko tekeen vai tehdäänkö me?” ■

Onko aina kiire?

Raijas toivoisi, että aikaa ja rahaa ajateltaisiin useammin myös yhdessä toimivina voimavaroina.

Esimerkiksi teknologian edistymisen ja helppo saatavuus on kuljettanut perheenjäseniä kauemmaksi toisistaan. On yhä yleisempää, että kaikilla on omat tietokoneensa ja televisionsa, joiden ruutuja tuijotetaan omissa oloissa, erillään muista.

”Miksi jokaisen omat mieltymykset ratkaisevat?”, Raijas kyseenalaistaa.

Miksei voitaisi keskustella kunkin kiinnostuksista ja katsoa samaa televisiota, yhdessä?

Markkinoiden maalaamien välttämättömyyksien kyseenalaistamisen lisäksi onkin hyödyllistä pysähtyä tarkastelemaan usein automaattivaihteelle karanneita, ajankäyttöön liittyviä oletuksia.

Arjen kiihtyvistä tahdista puhutaan usein niin kuin se olisi väistämätöntä. Kiire on lopulta koettu, ei mikään ajassa itsessään ehdottomasti oleva ilmiö.